

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NOSTRADAMUS/ Dominique Nobécourt; Jérôme
Nobécourt – București: Paul Editions, 2021

Constantinescu, Nicolae (trad.)

ISBN: 978-606-9703-32-8

DOMINIQUE NOBÉCOURT JÉRÔME NOBÉCOURT

NOSTRADAMUS

Traducere de NICOLAE CONSTANTINESCU

Redactare: *Mihaela Enache*
Nicoleta Monoran
Tehnoredactare: *Paul Editions*
Coperta: *Lucian Enache*

LE CHEMIN DE NOSTRADAMUS

copyright © Editions Jean-Claude Lattés

Toate drepturile asupra ediției în limba română sunt rezerva-
vate Paul Editions – București

Paul Editions

Șos. Ștefan cel Mare nr. 15, Sector 2, București

www.pauleditions.ro

e-mail: pauleditions@gmail.com, office@pauleditions.ro,

vanzari@pauleditions.ro, nicoleta.petcu@pauleditions.ro,

mihaela.enache@pauleditions.ro

tel: 0730.660.427; 0731.884.583

Tipar: ARTPRINT

E-mail: office@artprint.ro

Paul Editions

*Pentru Maja din Camargue și Stéphane,
fără a-i uita pe Dominique și Giorgio.*

PROLOG

Directorul arhivelor secrete ale Vaticanului psalmodia cu o voce stridentă, suspendând silabele finale de cezură, așa cum se obișnuiește la citirea unui text sfânt.

– Cerul s-a acoperit îndată cu nori groși; în aer au izbucnit fulgere și tunete; furtuna s-a dezlănțuit; ai fi crezut că trăiești ultima zi a lumii...

– Scutește-ne de vorbăria Sfântului Bernard, mormăi papa Clement al VII-lea.

Suveranul pontif avea o figură impozantă; se născuse înzestrat cu o mare carismă. Obișnuit cu puterea încă din copilărie, versat în intrigi și mare amator de artă, Sfântul Părinte făcea parte din clanul Medici¹.

Cardinalul Amedeo Forlani coborî privirea spre pergamentul vechi de aproape patru secole, desfăcut în fața lui pe pupitru. În pofida importanței funcției și a prezenței sale îndelungate în cadrul Curiei romane, tremura de spaimă.

Ceilalți doi participanți la această reuniune confidențială din biroul privat al Sfântului Părinte îl observau cu mare atenție. Amândoi în puterea vârstei, ei reprezentau brațul înarmat și pavăza legii.

Ioannès du Feynier, purtând capa neagră peste roba albă, era al patruzeci și doilea maestru al Ordinului Fraților Predicatori dominicani. Iar cardinalul Alfonso Menrique, în sutană purpurie, era Marele Inchizitor spaniol. Convocându-i de urgență la Roma, Clement al VII-lea îi anunțase că motivul reuniunii era descoperirea în documentele lui Bernard de Clairvaux a unei note anexe la relatarea edificatoare a decesului Sfântului Malachie². Contrar versiunii oficiale a

¹ Nepotul legendarului Lorenzo Magnificul și vărul lui Giovanni, papă înaintea lui sub numele de Leon al X-lea (n.a.).

² Malachie O'Mongoir, Mael Maedoc ua Morgair, episcop de Down, Irlanda, căruia i se atribuie în mod greșit *Profeția papilor* ce îi poartă numele (n.a.).

Bisericii, conform căreia episcopul de Down murise în stare de grație după ce anunțase el însuși ora trecerii sale în neființă, Sfântul Bernard dezvăluia faptul că vechiul lui prieten, în ultimele clipe, fusese vizitat de demon și că ar fi profetizat evenimente extraordinare.

– După spusele lui Bernard de Clairvaux, Malachie, în chinurile sale, ar fi prevăzut venirea unui profet care va anunța prăbușirea tronurilor și sfârșitul Bisericii, continuă cardinalul Forlani. Conform propriilor cuvinte, ar fi vorba despre un om „născut în cealaltă Romă³” și ale cărui vorbe vor răsună „patru secole de aici înainte”, când va ajunge în al patruzeci și cincilea an.

După trecerea momentului de stupoare provocată de aceste dezvăluiri, cardinalul Menrique îl întrebă răstit pe Forlani:

– Cine are cunoștință de acest document?

– Fratele care a descoperit această notă se află în prezent într-o mănăstire din Munții Abruzzi, unde legământul tăcerii nu este vorbă în vânt.

Menrique și du Feynier încuviințară cu o mișcare a capului, liniștindu-l astfel pe Forlani. Știa că lucrul cel mai neînsemnat ar fi fost de ajuns ca să stârnească neîncrederea soldaților Domnului.

– Acest document e autentic? întrebă Ioannès du Feynier.

– Fără nicio îndoială. Este scrisul lui Bernard de Clairvaux, de la care deținem documente exemplare.

– Vă cred, Eminență. Mă miră doar mențiunea „cealaltă Romă”. Malachie prorocea, dar de aici și până la a prezice că Sfântul Scaun se va muta la Avignon după mai bine de o sută cincizeci de ani după moartea lui...

– Malachie primise un dar divin: profetiza și făcea miracole. Procesul lui de canonizare a dovedit cu prisosință toate aceste lucruri. Să nu pierdem timpul, spuse nerăbdător Clement al VII-lea.

Marele Inchizitor Menrique consideră de cuviință să intervină:

– După cum spunea Tommaso d'Aquino, inspirația profeților vine de la Dumnezeu și de la Duhul Sfânt.

³ Cealaltă Romă: Avignon (n.a.).

Este datoria unui profet să anunțe și să spună adevărul, deoarece cuvântul Domnului, singurul care vede viitorul, se exprimă prin gura lui. De aceea, trebuie mai întâi să luăm în considerare ipoteza conform căreia Malachie ar fi primit o ultimă revelație divină, nu că ar fi fost victima unei halucinații demonice. Atotputernicul, în infinita lui bunătate, ar fi vrut să-și avertizeze slujitorii de venirea unui profet mincinos care va anunța calamități inimaginabile.

– Anunțarea sfârșitului Preasfintei Biserici și căderea regilor ar fi cea mai mare și cea mai primejdioasă minciună. Malachie vorbește așadar despre un profet mincinos! insistă du Feynier.

Clement al VII-lea profită că acești soldați ai Domnului susțineau un asalt de erudiție mistică pentru a reflecta. Faptul că profetul anunțat era sau nu inspirat de Satana nu-l îngrijora peste măsură. Conținutul mesajului furniza însă motive de preocupare. Contrar Marelui Inchizitor și maestrului dominicanilor, el nu concepea imposibile căderea regilor și sfârșitul Bisericii. Istoria agitată a familiei Medici, rând pe rând alungată apoi rechemată în fruntea Florenței, dovedea versatilitatea poporului. Iar în privința Bisericii, tocmai făcuse amara experiență a limitelor puterii sale. Cu cinci ani înainte, pedestrima luterană a lui Carol Quintul jefuise Roma și asediase castelul San Angelo unde se retrăsese și de unde ieșise doar în schimbul unei sume mari de bani.

Singura autoritate adevărată a Bisericii nu putea fi decât cea morală. Dar și în această privință situația se clătina. Ca și cum influența crescândă a schismei luterane în Germania și în nordul Europei nu ar fi fost de ajuns, regele Angliei, Henric al VIII-lea, tocmai rupsesse relațiile cu Roma și întemeiasse Biserica anglicană. Biserica romano-catolică își întemeiasse puterea pe principiul „Un Dumnezeu, un rege” – regii ocupau locul doi. Această întâietate ar fi fost amenințată. Dacă papalitatea nu lua lucrurile în mână, avea să vină timpul când falsul profet anunțat de Malachie va proroci sfârșitul Bisericii și declinul ei va fi devenit evident pentru toată lumea. În acel secol, când răspândirea textelor tipărite căpăta o amploare îngrijorătoare, repercusiunile unui astfel de mesaj se puteau dovedi dezastruoase. Clement al VII-lea își

îndreptă spatele în jilt, atrăgând imediat atenția participanților la reuniune, care se grăbiră să facă tăcere.

— Acest profet mincinos trebuie să fie identificat și împiedicat să vorbească.

Cardinalul Menrique și reverendul du Feynier încuviințară cu o mișcare a capului, mulțumiți. Marele Inchizitor încercă să răspundă, dar maestrul dominicanilor se dovedi mai rapid.

— Preasfinte Părinte, mi-am luat libertatea de a aduce cu mine pe unul dintre investigatorii mei. Un frate din ordin, al cărui zel în hăituirea dușmanilor credinței este un exemplu pentru toți.

Menrique strânse indispus din buze, spre amuzamentul lui Clement al VII-lea. Toate facțiunile aveau spionii lor în sânul Curiei. Interlocutorii săi cunoșteau motivul convocării chiar mai înainte de a porni la drum. Papa acționase însă în culise, informându-l în secret pe dominican că îi va fi încredințată o misiune importantă. Considera necesar să îndemne la mai multă umilință Inchiziția spaniolă, care era prea înclinată să facă numai ce voia ea. Și nici nu dorea s-o vadă făcându-și de cap în Provence, care aparținea regatului Franței.

Clement al VII-lea îl invită cu un gest pe reverendul du Feynier să continue.

— Îl cheamă Inaki Ochoa; Inaki înseamnă Ignațiu. E din Navarra. Fost militar peste care s-a pogorât harul divin, el și-a pus cumplitele talente mirene în slujba credinței.

Marele Inchizitor aprobă cu o mișcare a capului. Rivalul și partenerul lui, maestrul dominicanilor, nu putea face o alegere mai bună. Ochoa devenise piesa de bază a unui mare plan inițiat cu zece ani în urmă, în ultimele zile ale pontificatului lui Leon al X-lea. După eșecul negocierilor cu Luther și excomunicarea lui, se hotărâse ca, în regiunile care manifestau simpatie față de Reformă, să se organizeze o rețea de celule catolice care să se întindă ca o plasă asupra unor țări întregi. Prima pe listă era Franța, al cărei suveran avea slăbiciunea de a fi prea tolerant față de ideile nelegiuite⁴.

— Mă asigurați că nu va da greș? întrebă Clement al VII-lea.

⁴ Patruzeci de ani mai târziu, această rețea a servit ca structură logistică Sfintei Ligi, formată pentru a lupta cu armele contra edictelor regale considerate prea favorabile protestanților (n.a.).

Reverendul Ioannès du Feynier știa că răspunsul îi va marca propriul destin. Dar nu ezită nicio clipă:

— Garantez cu viața mea, Preasfinte Părinte. Acest om e cel mai remarcabil „vânător” din câți mi-a fost dat să văd. Răbdător, șiret, tenace, nemilos, găsește întotdeauna „vânatul”. De altfel, e amuzant că numele lui, Ochoa, înseamnă „lupul” în navareză.

— Așadar, Lupul Domnului? Asta ne bucură tare mult, spuse papa, zâmbind.

Clement al VII-lea pocni apoi din degete spre secretarul Brevelor⁵, care stătuse până atunci retras și nota minuta discuției.

— Scrie: *Dilecto filio Ignacio Ochoa. Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem*⁶.

Omul despre care fusese vorba stătea lângă o fereastră din vestibul. Avea vreo patruzeci de ani, era înalt și slab, avea fața suptă, privirea neliniștită și vibra de un fel de exaltare rece. Cele două gărzi elvețiene în ținută albastră, care îl supravegheau, nu se înșelaseră. În pofida protestelor, îl ușuraseră de pumnalul ascuns sub veșmântul preotesc de culoare neagră. Nimeni nu avea dreptul să poarte o armă în prezența Sfântului Părinte.

Indiferent la privirile mercenarilor papei, bărbatul contempla șantierul bazilicii San Pietro, din care se ridica domul colosal. Agitația neîncetată a zidarilor, cioplitorilor în piatră și marmură pe schelele complicate ridicate spre cer amintea de un adevărat furnicar. Scârțâitul roților de scripeți și zgomotul ciocanelor răsunau până departe. Ochoa nu încerca nicio emoție artistică în fața acestui spectacol. Pentru el erau importante doar măreția Domnului și puterea Preasfintei Biserici. În virtutea acestor criterii, gigantismul șantierului nu putea decât să-l bucure.

Un camerist al papei veni după el și îl conduse în cabinetul Sfântului Părinte. Ochoa făcu câțiva pași și se prosternă la picioarele șefului Bisericii.

— Ridică-te, fiule, și așteaptă, îi porunci Clement al VII-lea, după ce murmură o binecuvântare.

⁵ Brevă papală: decret, ordonanță, ordin de misiune (n.a.).

⁶ Preaiubitului nostru fiu Ignațiu Ochoa. Preaiubit fiu, salut și binecuvântare apostolică... (n.a.)

Călugărul se ridică. Ioannès du Feynier îi prezentă pe scurt dezvăluirile conținute în nota Sfântului Bernard de Clairvaux, apoi ajunse la misiunea lui.

– Nu știm nimic despre acest om, doar că astăzi are în jur de treizeci de ani. După spusele lui Malachie, va trebui să-l cauți în regiunea Avignonului. Oamenii încă nu vorbesc despre acest profet mincinos. Va fi principala ta dificultate. Totuși, putem presupune că se dedă deja unor activități care îl vor duce la prorocire, cum ar fi vrăjitoria și alte nelegiuiri eretice.

Marele Inchizitor Alfonso Menrique ridică două degete, indicând că voia să vorbească.

– Se înțelege de la sine că această misiune deosebită nu o anulează pe cea pe care o îndeplinești în acest moment. Celulele deja formate și cele viitoare vor reprezenta surse de informații și intermediari în investigația ta. De altfel, îți vom înmâna o listă cu persoane de legătură de care te vei putea folosi.

Un moment tulburat, spaniolul își reafirmase puterea cu insolentă. Privirea amenințătoare a călugărului îl făcea să bănuiască un entuziasm prea mare în îndeplinirea misiunilor sale, de aceea crezu de cuviință să adauge:

– Unii dintre acești onorabili oameni de legătură sunt foarte apropiați de curtea regală. Contăm pe tactul tău.

Deși încuviința fiecare dintre aceste explicații cu mișcări ale capului, Clement al VII-lea descoperea cu spaimă o organizație mult mai mare decât își imagina. Soldații Domnului deveneau prea independenți față de autoritatea Romei. Trebuia de urgență să le impună respectarea dogmei oficiale și, de preferință, creând o Inchiziție romană deasupra tuturor celorlalte⁷.

Secretarul Brevelor îi aduse lui Ochoa documentul scris la dictarea papei cu câteva minute înainte. Ochoa îl luă și, încruntându-se din cauza concentrării, descifră cu greutate textul care se termina prin *Dat. Romae apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die XV. Dicembris MDXXXII.*

⁷ Ceea ce va face Paul al III-lea, în 1542, înființând, prin bula *Licet ab initio*, Sfânta Congregație a Inchiziției Romane și Universale. După care a fost numită Sfântul Oficiu, apoi Congregația pentru Doctrina Credinței (n.a.)

*Pontificatus nostri anno nono*⁸, deasupra pecetei pontificale fiind reprezentat Sfântul Petru pescuind cu plasa în barca lui. Ca mulți călugări și preoți, Ochoa era un prost latinist. Remarcându-i stânjeneala, Ioannès du Feynier preciză:

– Această brevă cere tuturor slujitorilor Bisericii, indiferent de rang, să-ți acorde ajutor prin toate mijloacele avute la dispoziție.

Clement al VII-lea întinse mâna stângă, prezentându-i inelul cu stema pontificală. Ochoa se lăsă în genunchi și sărută bijuteria, în timp ce papa rostea o binecuvântare.

– Mergi acum, fiu preaiubit, și nu ne dezamăgi.

Soarta rezervată profetului după ce va fi fost găsit de Ochoa nu fusese niciun moment evocată. Se înțelegea de la sine că îl aștepta moartea. Lentă și dureroasă, nu dintr-o delectare perversă, ci din simplă milă creștinească. Trebuia să se ofere ereticului ocazia să se căiască înainte de a-și da ultima suflare.

I

Șapte căruțe țigănești, așezate în cerc, delimitau tabăra formată într-o poiană înconjurată de stejari tineri și pietriș, în Munții Alpilles. Era o noapte calmă pentru poporul venit din vest, alungat din Spania de torționarii Inchiziției.

Unul dintre bărbații adunați în centru, în jurul unui foc de curpeni, psalmodia un *lamento flamenco*, acompaniat de bătăile din palme ale însoțitorilor lui.

Așezat puțin mai retras, un bărbat tânăr și o femeie în vârstă stăteau față în față. Daenae, *phuri-dai*, vrăjitoarea tribului, se apropia de cincizeci de ani, dar avea silueta subțire și zveltă a unei femei tinere. Baticul cu tonuri violet cu care își legase părul scotea în evidență o față ascutită cu tenul mat, brăzdată de riduri mici aproape invizibile. Fără a fi drăguță, Daenae avea acea frumusețe a icoanelor străvechi. Ochii negri, în care jucau reflexele focului, scrutau fața bărbatului din fața ei.

⁸ Scrisă în San Pietro din Roma, sub inelul pescarului, 15 decembrie 1532, în al nouălea an al Pontificatului Nostriu (n.a.).

Așezat turcește, cu spatele drept, acesta stătea nemișcat. Părul șaten și lung, chipul cu pomeții obrajilor cizelați, îl făceau să semene cu un adolescent. Purtând mustață cu colțurile în jos și țacălie tunsă cu grijă, bărbatul nu se deosebea de țigani. De talie mijlocie, slab fără a fi plăpând, el radia o putere plină de seninătate. În curând urma să împlinească treizeci de ani. Era Michel de Nostredame, medic deja reputat pentru leacurile sale oarecum neobișnuite.

– Nu mai știu ce să fac și nici ce să cred, murmură el cu o voce epuizată. Mă obsedează imaginea lor.

Cu un an în urmă, la Agen, Michel dusese la rug cadavrul soției și ale celor doi copii ai lor, secerați de ciumă, în timp ce el îngrijea alți bolnavi. Nu știuse să-și salveze familia. Apoi fusese nevoit să fugă, ca și François Rabelais⁹, ca să scape de investigațiile tribunalului inchizitorial din Toulouse. Identitatea denunțatorului lor, Jules-César Scaliger, era mai presus de orice îndoială. Spițer erudit, acesta nu înțelegea leacurile originale ale lui Michel și detesta proza iconoclastă a lui Rabelais.

– Viața mea se va sfârși aici, la Saint-Rémy, unde a început. Nu sunt făcut pentru timpul ăsta.

– Vremea doliului a trecut, replică tăios Daenae. Te așteaptă un drum lung.

Întinzând un pătrat de mătase, țiganca răsfirea cărțile. Michel trase cinci fără să se uite la ele. Una după alta, Daenae întoarse cărțile lungi cu spatele maroniu. Zăngănitul ușor al brățărilor de argint îi însoțea fiecare gest. Figurile tarotului apărură rând pe rând: Casa-Dumnezeu, Măscăriciul, Marea-Preoteasă, Împărăteasa, Îndrăgostiții...

– Numele tău va trece frontierele și va supraviețui secolelor... Dar vei suferi... Vei deveni cel mai mare mag din toate timpurile, dacă nu mori de iubire înainte.

Apoi adună cărțile, le înfășură în bucata de mătase și i le întinse.

– Ți le dăruiesc în amintirea noastră. Ia-le, insistă ea.

– Nu am deloc intenția să te părăsesc.

Era sincer. Îl va înlocui într-o zi pe Jean, bunicul din partea mamei, medic la Saint-Rémy. Probabil că atunci se va

⁹ Publicarea romanului *Pantagruel*, în 1532, i-a atras fulgerele clerului pe care îl ridiculiza (n.a.).

căsători din nou, deoarece datoria lui de bărbat era să aibă urmași. O viață decentă, fericită, dacă avea noroc. Atâta tot.

Daenae scutură din cap, zâmbind:

– Vei pleca până la urmă! Călătoria te va duce acolo unde niciun om nu a fost vreodată. Vei vedea!

*

Un câine ridică brusc capul, cu urechile ciulite, în timp ce caii se agitau. Pisica și bățiile din palme încetară instantaneu. Oamenii se ridicară pe jumătate, trăgând cu urechea la zgomotele nopții. Auziră un tumult îndepărtat, care se transformă în ropot de copite. O trupă călare se năpustea asupra lor. Alergară să-și ia bătele de luptă și se adunară în cerc în jurul bătrânei Daenae. Fugiseră din Spania din cauza persecuțiilor. Credeau că își găsiseră liniștea în Provence, pe celălalt mal al Ronului, dar susținătorii intoleranței îi ajunseseră din urmă. Daenae îl îndemnă pe Michel să fugă de acea luptă care nu era a lui. El refuză. Fiii Vântului îl primiseră ca pe unul de-al lor când era copil. Alergase printre pietre și măracini cu fiii lor, învățase să pună lațuri și să ia urma vânatului împreună cu frații lor. Adolescent fiind, primise învățături secrete și înțelesese ce înseamnă respectul femeii împreună cu tații lor. Apucă o bătă de luptă cu capătul sculptat, aruncată de Zoltan, șeful tribului.

Aproape de înălțimea unui om, cu un capăt mai gros, această bătă putea să devină o armă de temut. Obișnuiți din copilărie cu pericolele de pe marile drumuri, țiganii o mânuiau ca niște adevărați experți. Și îl învățaseră și pe Michel cum s-o folosească.

Câteva femei adunară copiii treziți brusc din somn și îi duseră la adăpost, printre stânci. Celelalte făcură la fel cu caii.

Lumini slabe se iviră brusc în întuneric: torțele din mâinile inchizitorilor. Apoi apărură din noapte, siluete fantomatice, îmbrăcate în veșminte albe, pe cap cu cagule de penitenți, pe care flăcările aruncau reflexe portocalii. Michel recunoscu în fruntea haitei un călugăr dominican. Cu capul gol, chel, fața suptă și ochi de om nebun. Această viziune îl făcu să se înfioare. La puțin timp de la fuga din Agen, începuse să simtă o amenințare, fără să o poată însă defini. Acum se adevărase.

– Pentru credință, soldați ai Domnului! răzni Ochoa, pornind atacul contra țiganilor.

În pofida abilității în mânăuirea bătei, Michel și țiganii nu puteau face mare lucru contra unor agresori călare și venind în galop. Reușiră să pareze câteva lovituri, nu dădură îndeajuns, apoi cercul lor se frânse, în timp ce Daenae striga o imprecăție în limba romă. Ochoa se apropie de ea, o apucă cu o mână și o aruncă de-a curmezișul șei.

– Am pus mâna pe vrăjitoare!

Întoarse capul și dădu pînteni calului. Mascații făcură la fel, dispărând în noapte.

După ce Michel și prietenii lui ridicară căruțele răsturnate, femeile le aduseră caii cu copitele înfășurate în cărpe. Apoi se avântară în urma lui Zoltan, un urmăritor fără pereche. N-ar fi lăsat-o pentru nimic în lume pe *phuri-dai* în mâinile fanaticilor. Ea era mama, îndrumătoarea și memoria lor.

*

Legată de trunchiul unui copac, pe culmea unei coline pietroase care domina o baltă plină de împruțiciune, Daenae vedea ultimii zori. Țigăncii nu-i era frică. Atitudinea ei era lipsită de bravadă. Accepta un lucru inevitabil. Toată lumea murea într-o zi. Cum anume era mai puțin important. Numai supraviețuitorii sufereau.

Fanaticii îngrămădeau vreascuri la baza aceluia rug improvizat, bucurându-se deja de focul în care va arde creatura Satanei. Niciunul nu îndrăznea totuși să susțină strălucirea ochilor ei negri.

Michel și prietenii lui se ascuseseră între trestii. Trebuia să străbată cincizeci de metri de teren descoperit ca să ajungă la oamenii înarmați care păzeau accesul la colina supliciului. Un asalt frontal părea sortit eșecului. Michel remarcă totuși că oamenii lui Ochoa nu erau chiar înarmați. Agitau furca, barosul de fierar, săpăliga, secera, adică unelte care indicau meseria fiecăruia. Cu siguranță că s-ar fi dovedit mai puțin curajoși în plină zi și mai tulburați decât fuseseră atunci când îi luaseră pe țigani prin surprindere, ivindu-se călare din beznă.

Ridicând ochii spre cer, văzu creasta norilor începând

să se destrame în bătaia vântului. Apoi, norii se puseră în mișcare, căpătând viteză. În același moment, o adiere trecu pe suprafața apei stătute și trestii fremătară. Michel întoarse capul spre Zoltan și șopti:

– Nu vei purta doliu în seara asta.

Șeful țiganilor încuviință cu o mișcare a capului și se întoarse spre oamenii lui.

– Pregătiți-vă!

*

Oamenii lui Zoltan pândeau vântul. Apoi, brusc, se auzi un fel de muget stărnit din străfundul spațiului. Mistralul izbucni cu violență, căzând din nori, lovind cu suflarea lui rece.

Rugul din lemne uscate se năruî, se împrăstie, rostogolit de rafale. Frânturi de vreascuri aprinse zburară în toate direcțiile, ducând focul peste veșmintele albe și cagulele de penitenți. Flăcările se răzbunau, flăcările pe care le crezuseră supuse demenței lor idioate.

– Acum! strigă Zoltan.

Michel și țiganii se repeziră la cai și atacară colina.

De fiecare dată când se aflase într-o situație critică în cursul vieții sale, Michel avusese impresia că se dedubla. În loc să lase teama să-i sugrume suflul și să-i paralizeze mușchii, simțea un fel de relaxare. Spiritul lui părea că se ridică deasupra corpului ca să analizeze evenimentele în cele mai mici detalii, cu o acuitate care dădea iluzia unei dilatări a timpului, în timp ce trupul continua să acționeze în modul cel mai natural.

Ochoa văzu atacul țiganilor. Dar se străduia zadarnic să-și anunțe oamenii. Încercă să tragă sabia pe care o avea la șold, dar nu-și duse gestul până la capăt. Spre marea sa spaimă, se simțea parcă paralizat, neputând să scoată arma și nici să fugă. Țintuit locului, văzu cum se năpustea asupra lui un tânăr a cărui privire îl străpungea cu focul ei. Timpul părea suspendat. Tropotul copitelor, nechezatul cailor, zgomotul armelor care loveau, totul se dilua într-un zumzet îndepărtat. Presimți că se afla în fața celui pe care îl căuta. Apoi bărbatul călare ajunse la el. În ultima clipă, călărețul îl evită, mulțumindu-se să-l îmbrâncească, făcându-l să se rostogolească în apa clocită. În timp ce țiganii își foloseau